

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาวิจัยถึงปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการเว็บไซต์กรณียินยอมให้มีการหมิ่นประมาท หรือเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย พบว่า ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวในหลายประการ เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต หรือการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงไปทั่วโลก ทำให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท หรือเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในระบบอินเทอร์เน็ตอาจเกิดขึ้นต่างประเทศ เนื่องจากประชาชนทั่วไปสามารถที่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการรับ-ส่ง และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่มีขีดจำกัด รวมทั้งข้อมูลที่อยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตสามารถแพร่กระจายไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายๆ ประเทศ ทำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบางคนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการหมิ่นประมาทหรือเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตที่ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ต่างๆ

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้พบอีกว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคทางด้านกฎหมายในการจัดการกับการหมิ่นประมาทหรือเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมบนเว็บไซต์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กล่าวคือ การหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ตในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนั้น ยังมีปัญหาในเรื่องนิยามศัพท์หรือคำจำกัดความของคำว่า “หมิ่นประมาท” ทางอินเทอร์เน็ตว่ามีความหมายแค่ไหน และเพียงใด นอกจากนั้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ก็ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้โดยชัดเจน นอกจากนั้น ยังปรากฏว่ากฎหมายไทยไม่ได้แยกแยะความแตกต่างระหว่างเนื้อหาหรือข้อมูลที่ผิดกฎหมาย กับเนื้อหาหรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งเนื้อหาหรือข้อมูลประเภทใดเป็นข้อมูลที่ไม่เหมาะสมทางอินเทอร์เน็ต ถึงแม้ว่าในหลายประเทศทั่วโลกจะพยายามให้คำจำกัดความไว้อย่างกว้างๆ คือ คำว่า “เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม” หมายถึง เนื้อหาที่มีลักษณะขัดต่อ

คุณค่าและความเชื่อทางสังคม การเมือง วัฒนธรรมและศีลธรรมภายในของแต่ละประเทศ รวมทั้งเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน

สำหรับคำว่า “เนื้อหาหรือข้อมูลที่ผิดกฎหมาย” หมายถึง เนื้อหาที่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญาของประเทศต่างๆ ซึ่งจำกัดความของคำว่าเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและเนื้อหาที่ผิดกฎหมายดังกล่าว จึงมีความสำคัญการการจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ตของประเทศต่างๆ ทั่วโลก จนทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการตีความกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตในแต่ละประเทศที่แตกต่างกันออกไป

ในการจัดการปัญหาเรื่องความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการเว็บไซต์ในประเทศไทย สำหรับกรณียินยอมให้มีการหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย ได้แก่ เนื้อหาหมิ่นประมาท เนื้อหาลามก และการแสดงความคิดเห็นรุนแรงต่างๆ นอกจากจะถือว่าเป็นความผิดกฎหมายอาญาของไทยแล้ว ยังอาจเป็นความผิดที่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งบัญญัติถึงความรับผิดชอบทางอาญาและมีการกำหนดภาระหน้าที่ของผู้ให้บริการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไว้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงเกิดประเด็นปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการเว็บไซต์ในหลายประการ เช่น ปัญหาการตีความข้อความหมิ่นประมาท หรือปัญหาการตีความคำว่าข้อมูลที่ไม่เหมาะสม และปัญหานิยามและเจตนาของผู้ให้บริการเว็บไซต์ และปัญหาเรื่องมาตรการเยียวยาผู้เสียหาย เนื่องจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไม่ได้กำหนดมาตรการในการเยียวยาบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายไว้แต่อย่างใด นอกจากนั้น ผู้เขียนยังพบอีกว่า สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งนั้น อาจเป็นเพราะความบกพร่องของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการเว็บไซต์กรณียินยอมให้มีการหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ ผู้เขียนได้จัดประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยให้คำนิยามความหมายของการหมิ่นประมาทในระบบคอมพิวเตอร์ให้ชัดเจน

คำว่า “การหมิ่นประมาททางคอมพิวเตอร์” หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูล ภาพ ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง ดิจิตี วิดีทัศน์ภาพยนตร์ หรือสิ่งอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใดๆ ของผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมหรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่น โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางคอมพิวเตอร์”

หมายความว่า การหมิ่นประมาททางคอมพิวเตอร์นั้น จะต้องเป็นการเผยแพร่ข้อมูล ภาพ ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง ดิจิตี วิดีทัศน์ภาพยนตร์ หรือสิ่งอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใดๆ ของผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมหรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่น แม้ความเสียหายจะยังไม่เกิด แต่น่าจะทำหรือทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ทั้งนี้ ผู้กระทำโดยต้องมีเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 ด้วย แต่ถ้าหากผู้ที่เผยแพร่ข้อมูลหมิ่นประมาทนั้น ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ย่อมไม่มีความผิด

2) ควรกำหนดฐานความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเว็บไซต์ซึ่งมีข้อความหมิ่นประมาทปรากฏอยู่ในระบบเว็บไซต์ของตนเพิ่มเติมจากกฎหมายที่มีอยู่เดิมว่า

“...ผู้ให้บริการผู้ใดรับส่ง หรือปล่อยให้ มีข้อความหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในเว็บไซต์ของตน โดยที่รู้ หรือควรจะรู้ หรือเมื่อมีผู้แจ้งให้ทราบแล้ว แต่ไม่ดำเนินการลบ หรือมีมาตรการใดๆ เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลซึ่งผิดกฎหมายปรากฏอยู่ในระบบเว็บไซต์ของตน ซึ่งบุคคลทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ต้องระวางโทษ...

หมายความว่า ผู้ให้บริการที่เปิดเว็บไซต์เพื่อรับ หรือส่งข้อมูล หากรู้ หรือควรจะรู้ว่า มีข้อความหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมปรากฏขึ้นในเว็บไซต์ของตน หรือเมื่อมีผู้แจ้งให้ทราบแล้ว กลับเพิกเฉยเสีย หรือไม่ดำเนินการลบข้อมูลนั้น หรือหามาตรการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลนั้น ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

3) ควรกำหนดหลักเกณฑ์ของคำว่าข้อมูลที่ไม่เหมาะสมไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย และแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ไม่เหมาะสม กับข้อมูลที่ไม่เหมาะสมซึ่งผิดกฎหมาย ออกจากกันให้ชัดเจน

คำว่า “ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม” หมายถึง ข้อมูลหรือเนื้อหาที่ยังไม่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่เป็นเพียงข้อมูลหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม การเมือง ขนบธรรมเนียม และศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น เช่น การใช้ถ้อยคำรุนแรง การพูดคำหยาบหรือไม่สุภาพ การทรมาณสัตว์ หรือการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ส่วนคำว่า “ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมซึ่งผิดกฎหมาย” หมายถึง ข้อมูลหรือเนื้อหาซึ่งเป็น ความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น การหมิ่นประมาท การเผยแพร่ภาพลามก หรือการแสดงข้อมูลที่มี ผลกระทบต่อความมั่นคงต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สถาบันครอบครัว รวมทั้งเด็กและ เยาวชน เป็นต้น

“ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมซึ่งผิดกฎหมาย” นั้น จะต้องเป็นข้อมูลหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นการผิดกฎหมายอาญา เช่น การหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต หรือการเผยแพร่ภาพ วิดีโอ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกอย่างอื่นในระบบคอมพิวเตอร์ การสาธิตหรือจำหน่ายยาเสพติดใน เว็บไซต์ การเผยแพร่ข้อมูลที่กระทบกระเทือนต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สถาบัน ครอบครัวยุวชน หรือเด็กและเยาวชน โดยผู้เผยแพร่จะต้องเจตนาในการเผยแพร่ข้อมูลนั้นด้วย

4) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยการนิยามเพิ่มเติมคำว่า “ผู้ให้บริการ” ให้หมายความรวมถึง บุคคลผู้เช่าพื้นที่ หรือ ผู้ให้บริการเว็บไซต์ด้วย เนื่องจากตามคำนิยามในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ยังไม่ครอบคลุมถึงบุคคลผู้เช่าพื้นที่ หรือบุคคลที่เข้ามาใช้บริการจากผู้ให้บริการ เว็บไซต์

ผู้เขียนเห็นว่า ในเรื่องเจตนาของผู้ให้บริการเว็บไซต์ควรกำหนดหลักเกณฑ์ว่า “ผู้ให้บริการมีหน้าที่ตรวจสอบเว็บไซต์ของตน หรือเมื่อรู้ว่ามีกระทำความผิดตามมาตรา 14 หรือเมื่อมีการแจ้งเตือนให้ผู้ให้บริการทราบแล้วว่า มีข้อมูลที่ผิดกฎหมายตามมาตรา 14 อยู่ในความ ควบคุมดูแลของผู้ให้บริการ แต่ผู้ให้บริการดังกล่าวไม่ลบข้อมูลนั้น หรือไม่ดำเนินการใดๆ อย่างเหมาะสมกับข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าว”

ผู้ให้บริการมีหน้าที่ต้องคอยตรวจสอบข้อมูลบนเว็บไซต์ของตนบ่อยๆ หรือหากตรวจ แล้วพบว่ามีกระทำความผิดตามมาตรา 14 หรือถ้ามีผู้แจ้งเตือนผู้ให้บริการเว็บไซต์ทราบว่า มีข้อมูลซึ่งผิดกฎหมายปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ของผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการจะต้องดำเนินการลบข้อมูลนั้น โดยเร็ว หรือต้องหามาตรการป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นสามารถเข้าไปเห็นข้อมูลนั้น ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกัน ไม่ให้ข้อมูลที่ผิดกฎหมายนั้นเผยแพร่ออกไปเป็นวงกว้าง

5) ควรกำหนดมาตรการในการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา ของผู้ให้บริการ ดังต่อไปนี้

(1) การบังคับใช้กฎหมายอาญา

การบังคับใช้กฎหมายอาญา อันเป็นมาตรการมาตรการหลัก เพื่อขจัดปัญหาเกี่ยวกับ ข้อความหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ให้บริการไว้

(2) การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลตนเอง

กำหนดนโยบายสนับสนุนให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตใช้มาตรการในการกำกับดูแลตนเอง ให้มีการติดตั้งเทคโนโลยีเพื่อการกั้นกรองหรือปิดกั้นข้อมูลหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต

(3) สนับสนุนให้มีการใช้มาตรการทางเทคนิค

รัฐควรสนับสนุนให้ใช้มาตรการทางเทคนิคในการกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งกำหนดภาระหน้าที่ของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เช่น กำหนดให้มีหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย หรือหน้าที่ในการตรวจสอบอายุของผู้ใช้ที่เป็นเด็ก นอกจากนี้ รัฐควรสนับสนุนให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้ปกครองใช้มาตรการทางเทคนิคเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวด้วย

(4) การออกเป็นคำสั่งให้ปิดกั้นเว็บไซต์ หากมีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหายยืนยันว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่เหมาะสมซึ่งเป็นความผิดกฎหมายอาญา ถ้าหากผู้ให้บริการเพิกเฉย หรือไม่ดำเนินการใดๆ เมื่อตนรับทราบหรือได้รับการแจ้งเตือนแล้ว

ประเทศไทยควรแสวงหาความร่วมมือกับนานาประเทศโดยทำสนธิสัญญาหรือปฏิญญาร่วมกัน เพื่อให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยวางหลักเกณฑ์ให้แก่แต่ละประเทศนั้นต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในของประเทศตนให้สอดคล้องกันหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในระดับประเทศและระหว่างประเทศให้เป็นสากล

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาวิเคราะห์และข้อเสนอแนะทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้น อาจจะเป็นช่องทางหนึ่งที่มีอยู่ในหลายๆ ช่องทางซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากสรรพเอกสารต่างๆ ที่ปรากฏและความน่าจะเป็นอันเกิดจากสภาพปัญหาในกรณีที่ยินยอมให้มีการหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ของตน เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นั้นยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องความรับผิดของผู้ให้บริการเว็บไซต์ที่ยินยอมให้มีการหมิ่นประมาท หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมอยู่ในเว็บไซต์หรือระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะนี้ ผู้เขียนคาดหวังว่าน่าจะมีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาหรือประชาชนทั่วไปได้ไม่มากนัก